

Datum van inontvangstneming : 12/11/2025

Zaak C-643/25

Prejudiciële verwijzing

Datum van indiening:

2 oktober 2025

Verwijzende rechter:

Bundesgerichtshof (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

25 september 2025

Verzoekster en verzoekster tot *Revision*:

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände
- Verbraucherzentrale Bundesverband e. V.

Verweerster en verweerster in *Revision*:

Meta Platforms Ireland Limited

[OMISSIS]

BUNDESGERICHTSHOF

BESLISSING

I ZR 11/20

van

25 september 2025

in de zaak

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände

- Verbraucherzentrale Bundesverband e. V., [OMISSIS]

[OMISSIS]

verzoekster en verzoekster tot *Revision*,

[OMISSIS]

tegen

Meta Platforms Ireland Ltd, [OMISSIS]

[OMISSIS] Dublin, Ierland,

verweerster en verweerster in *Revision*,

[OMISSIS]

De eerste Zivilsenat (eerste civiele kamer) van het Bundesgerichtshof (hoogste federale rechter in burgerlijke en strafzaken, Duitsland) heeft na de terechtzitting op 3 juli 2025 [OMISSIS] beslist:

- I. De behandeling van de zaak wordt geschorst.
- II. Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt met het oog op de uitlegging van nr. 20 van bijlage I bij richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt („richtlijn oneerlijke handelspraktijken”) (PB L 149 van 11 juni 2005, blz. 28, 36), gelezen in samenhang met artikel 5, lid 5, van deze richtlijn, verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

Heeft het begrip „iets anders [...] betalen” in de zin van punt 20 van bijlage I bij richtlijn 2005/29/EG, gelezen in samenhang met artikel 5, lid 5, van die richtlijn, ook betrekking op het verstrekken van persoonsgegevens en de toestemming voor het gebruik daarvan voor commerciële doeleinden?

Motivering

- 1 A. Als federale vereniging van consumentenbeschermingsorganisaties in de Duitse deelstaten is verzoekster opgenomen in de lijst van beroepsgerechtigde entiteiten in de zin van § 4 van het Gesetz über Unterlassungsklagen bei Verbraucherrechts- und anderen Verstößen (Duitse wet betreffende stakingsvorderingen bij inbreuken op het consumentenrecht of bij andere inbreuken; hierna: „UklaG”). Verweerster, gevestigd in Ierland, beheert onder het adres www.facebook.com het internetplatform Facebook dat voor de uitwisseling van persoonlijke en andere gegevens op het sociale netwerk wordt gebruikt.
- 2 In februari 2015 stond de vermelding „Facebook is en blijft gratis” op verweersters website www.facebook.com bij de mogelijkheid om zich als gebruiker van het internetplatform te registreren.
- 3 Verzoekster bekritiseert deze vermelding als oneerlijk en misleidend en stelt dat het gebruik van het sociale netwerk van verweerster niet gratis is omdat de

gebruikers in ruil daarvoor hun persoonsgegevens aan verweerster beschikbaar stellen.

- 4 Verzoekster heeft – voor zover relevant voor de prejudiciële verwijzing – verzocht om verweester op straffe van administratieve sancties te gelasten om niet langer in het kader van zakelijke transacties met consumenten die hun vaste woonplaats in de Bondsrepubliek Duitsland hebben op de website www.facebook.com de hieronder afgebeelde vermelding „Facebook is en blijft gratis” op te nemen:

- 5 Het Landgericht (rechter in eerste aanleg) heeft de vordering in dit verband verworpen (LG Berlin, MMR 2018, 328). De appelrechter heeft het hoger beroep van verzoekster hiertegen afgewezen (KG, MMR 2020, 239).
- 6 Met het door de Senat toegestane beroep tot *Revision* stelt verzoekster de hierboven weergegeven stakingsvordering in. Volgens verweerster moet de vordering in *Revision* worden verworpen.
- 7 B. Of het beroep tot *Revision* moet worden toegewezen, hangt af van de uitlegging van nr. 20 van bijlage I bij richtlijn 2005/29/EG, gelezen in samenhang met artikel 5, lid 5, van deze richtlijn. Alvorens te beslissen op het beroep tot *Revision*, moet derhalve de behandeling ervan worden geschorst en moet het Hof overeenkomstig artikel 267, eerste alinea, onder b), en derde alinea, VWEU worden verzocht om een prejudiciële beslissing.
- 8 I. De appelrechter heeft het beroep, gelet op de nog aan de orde zijnde stakingsvordering, ongegrond verklaard. Hij was van oordeel dat de reclameboodschap „Facebook is en blijft gratis” geen ongeoorloofde reclame met

het begrip gratis was in de zin van punt 21 van de bijlage bij § 3, lid 3, UWG, in de versie die gold ten tijde van de inbreukmakende handeling van februari 2015 en evenmin een misleidende commerciële handeling in de zin van § 5 UWG.

- 9 In zijn motivering verwees de appelrechter hoofdzakelijk naar het arrest van het Landgericht. Het Landgericht had daarin vastgesteld dat het promoten van het internetplatform Facebook als „gratis” niet in strijd was met het verbod van punt 21 (oude versie) van de bijlage bij § 3, lid 3, UWG. Dit verbod heeft duidelijk betrekking op situaties waarin voor de consument daadwerkelijk verborgen kosten ontstaan in de zin van directe of indirecte betalingsverplichtingen of financiële lasten. Dat is in casu niet het geval. Het begrip „kosten” moet weliswaar ruim worden uitgelegd. Het moet echter gaan om een economische last voor de consument in de zin van een daadwerkelijke benadeling van zijn vermogenspositie. Een vergoeding van welke aard dan ook of een ander soort tegenprestatie – zoals de hier aan de orde gestelde afgifte van persoonsgegevens of de toestemming voor het verzamelen en verwerken ervan, waarom volgens de wetgeving inzake gegevensbescherming moet worden gevraagd – is niet voldoende. Deze hebben slechts afbreuk gedaan aan de zuiver immateriële belangen van de consument, namelijk het recht op zelfbeschikking op het gebied van informatie.
- 10 De aanduiding van verweersters dienst als „gratis” is evenmin misleidend in de zin van § 5, lid 1, UWG. Een normaal geïnformeerde en oplettende consument vat de vermelding „gratis” namelijk aldus op dat er voor hem geen betalingsverplichting of financiële last ontstaat. Het is daarom irrelevant dat het gebruik van Facebook feitelijk niet kan plaatsvinden zonder afbreuk te doen aan de eigen immateriële rechten, maar afhankelijk is van een tegenprestatie in de vorm van gegevensoverdracht. De consument wordt hierover niet misleid, omdat een dergelijke afbreuk geen „kosten” betreft en verweester niet heeft beweerd dat het gebruik zonder tegenprestatie plaatsvindt.
- 11 II. In het geschil rijst de vraag of het begrip „iets anders [...] betalen” in de zin van punt 20 van bijlage I bij richtlijn 2005/29/EG, gelezen in samenhang met artikel 5, lid 5, eerste volzin, van die richtlijn ook het verstrekken van persoonsgegevens en de toestemming voor het gebruik daarvan voor commerciële doeleinden omvat. Het antwoord op deze vraag is niet zo duidelijk dat er geen ruimte is voor redelijke twijfel (vgl. HvJEU, arrest van 6 oktober 2021 – C-561/19, [OMISSIS] punt 32 e.v. [OMISSIS] – Consorzio Italian Management en Catania Multiservizi).
- 12 1. De door verzoekster op gevaar voor herhaling gebaseerde stakingsvordering overeenkomstig § 8, lid 1, eerste volzin, UWG kan slechts slagen wanneer verweersters betwiste gedraging op het tijdstip waarop deze plaatsvond onrechtmatig was en dat nog steeds is ten tijde van de behandeling van het beroep in *Revision* (vgl. beslissing van 21 december 2023-1 ZR 17/23, GRUR 2024, 227 [juris punt 20] = WRP 2024, 190 - drogeluchtcompressor). Sinds de betwiste

handeling in februari 2015 plaatsvond, heeft zich geen voor de beoordeling van het geschil relevante wijziging in de stand van het recht voorgedaan.

- 13 Volgens punt 21, eerste zinsnede, van de bijlage bij § 3, lid 3, UWG, in de versie die gold ten tijde van de feiten (oude versie), is er sprake van ongeoorloofde commerciële handelingen in de zin van § 3, lid 3, UWG bij het aanbieden van een product of dienst als „gratis”, „voor niets”, „kosteloos” of iets dergelijks, indien daarvoor toch moet worden betaald.
- 14 Volgens punt 20, eerste volzin van de bijlage bij § 3, lid 3, UWG in de huidige versie, die nu het opschrift „onware aanprijzing alsof iets gratis is” draagt, is het altijd onwettig om een product of dienst als „gratis”, „voor niets”, „kosteloos” of iets dergelijks aan te bieden in het kader van een commerciële handeling jegens consumenten, indien er toch voor het product of de dienst moet worden betaald.
- 15 Volgens de tweede steeds identieke zinsnede van deze bepalingen geldt zowel het oude als het nieuwe voorschrift niet voor kosten die voor het aanvaarden van het aanbod van goederen of diensten, voor het afhalen of laten bezorgen van goederen of voor het gebruik van de dienst onvermijdelijk zijn.
- 16 Deze bepalingen dienen ter omzetting van nr. 20 van bijlage I bij art. 5, lid 5, eerste volzin, van richtlijn 2005/29/EG, en moeten daarom in overeenstemming met deze richtlijn worden uitgelegd. Volgens punt 20 van deze bijlage is er sprake van een misleidende handelspraktijk die onder alle omstandigheden als oneerlijk wordt beschouwd wanneer een product als „gratis”, „voor niets”, „kosteloos” en dergelijke wordt omschreven als de consument iets anders moet betalen dan de onvermijdelijke kosten om in te gaan op het aanbod en het product af te halen dan wel dit te laten bezorgen.
- 17 2. In het onderhavige geval is voldaan aan zowel de vereisten van een commerciële handeling in de zin van § 3, lid 3, UWG als van een handelspraktijk in de zin van artikel 5, lid 5, eerste volzin, van richtlijn 2005/29/EG. Met de door verzoekster betwiste internetactiviteiten laat verweerster aan consumenten de vermelding „Facebook is en blijft gratis” zien bij de mogelijkheid om zich op het sociale netwerk Facebook te registreren. De betwiste vermelding is dus bedoeld om meer gebruikers voor Facebook aan te trekken. Op dit netwerk wordt ter financiering ervan tegen betaling reclame verspreid (vgl. HvJEU, arrest van 5 juni 2018 – C-210/16, [OMISSIS] punt 34 [OMISSIS] – Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein; arrest van 29 juli 2019 – C-40/17, [OMISSIS] [[OMISSIS] punt 80] [OMISSIS] – Fashion ID). De vermelding is dus bedoeld om het gebruik van verweersters met reclame gefinancierde dienst te bevorderen.
- 18 3. De vraag hoe het begrip „iets anders [...] betalen” in de zin van punt 20 van bijlage I bij artikel 5, lid 5, eerste volzin, van richtlijn 2005/29/EG moet worden uitgelegd, is door de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie niet verduidelijkt en kan evenmin eenduidig worden beantwoord.

- 19 a) Deze vraag is nog niet verduidelijkt in de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie. Voor zover het Hof van Justitie in de zaak „Meta Platforms” (arrest van 4 juli 2023 – C-252/21, [OMISSIS] punt 26 [OMISSIS] = [OMISSIS]), vaststelde dat „Meta Platforms Ireland [...] in de Unie het online sociale netwerk Facebook [exploiteert] en [...], met name op www.facebook.com, diensten [promoot] die gratis zijn voor particuliere gebruikers”, gaat het hier niet om een kwalificatie die valt onder het begrip „iets anders [...] betalen” in de zin van punt 20 van bijlage I bij richtlijn 2005/29/EG, maar slechts om een algemene vaststelling van de feiten.
- 20 b) Een uitlegging van punt 20 van bijlage I bij richtlijn 2005/29/EG leidt niet tot een duidelijk resultaat.
- 21 aa) Als een Unierechtelijk rechtsbegrip niet in het relevante Unierecht is gedefinieerd, moeten de betekenis en draagwijdte ervan worden bepaald in overeenstemming met de in de omgangstaal gebruikelijke betekenis, met inachtneming van de context waarin het wordt gebruikt en de door de regeling waarvan het deel uitmaakt beoogde doelstellingen (vgl. HvJEU, arrest van 3 september 2014 – C-201/13, [OMISSIS] punt 19 [OMISSIS] – Deckmyn en Vrijheidsfonds; arrest van 7 april 2022 – C-668/20, [OMISSIS] punt 67 [OMISSIS] – Y-GmbH [Vanille-oleohars]).
- 22 bb) De formulering van punt 20 van bijlage I bij richtlijn 2005/29/EG kan op verschillende manieren worden uitgelegd.
- 23 (1) Het begrip „iets anders [...] betalen” omvat hoe dan ook lasten van de consument waardoor hij er in zijn vermogen op achteruitgaat, zoals met name betalingsverplichtingen. Deze betekenis lijkt in de huidige context ook de meest voor de hand liggende te zijn voor de consument, zoals de appelrechter heeft vastgesteld. Punt 20 van bijlage I bij richtlijn 2005/29/EG vereist echter niet dat er misleiding van de consument in het concrete geval wordt vastgesteld. Bijlage I bij deze richtlijn bevat overeenkomstig overweging 17 van die richtlijn een in het belang van een grotere rechtszekerheid opgestelde lijst van deze praktijken die worden verondersteld oneerlijk te zijn zonder een individuele toetsing aan het bepaalde in de artikelen 5 tot en met 9 (vgl. HvJEU, arrest van 13 september 2018 – C-54/17, C-55/17, [OMISSIS] punt 40 [OMISSIS]).
- 24 Onder het genoemde begrip kunnen daarom ook lasten voor de consument worden verstaan die het gevolg zijn van de verstrekking van persoonsgegevens en het verlenen van toestemming voor de verwerking ervan voor commerciële doeleinden. Een consument die instemt met een dergelijk gebruik van zijn gegevens, moet er rekening mee houden dat deze gegevens dan worden ingezet voor reclame die nadelig is voor zijn privacy. Bovendien vormen deze gegevens voor de onderneming die ze voor reclamadoeleinden gebruikt, uiteindelijk – net als bij een betaling met geld – een als vermogensonderdeel te waarderen tegenprestatie van de consument (vgl. HvJEU, [OMISSIS] punt 34 [OMISSIS] – Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein; [OMISSIS] punt 80 [OMISSIS] –

Fashion ID; zie ook BGH, arrest van 27 maart 2025 - IZR 186/17, GRUR 2025, 653 [juris punt 73 e.v.] = WRP 2025, 756 – App Centre III).

- 25 cc) Binnen het regelgevingskader met de verschillende andere bepalingen van het Unierecht inzake consumentenbescherming lijkt het erop dat de beschikbaarstelling van persoonsgegevens als tegenprestatie voor de verlening van digitale diensten, gelijk kan staan aan een betaling met geld.
- 26 (1) Artikel 3, lid 1, eerste alinea, van richtlijn (EU) 2019/770 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de levering van digitale inhoud en digitale diensten, bepaalt namelijk dat deze richtlijn van toepassing is op alle overeenkomsten op grond waarvan de handelaar digitale inhoud of digitale diensten aan de consument levert of zich ertoe verbindt die te leveren en de consument een prijs betaalt of zich ertoe verbindt een prijs te betalen. Volgens artikel 3, lid 1, tweede alinea, van richtlijn (EU) 2019/770 is deze richtlijn ook van toepassing als de handelaar digitale inhoud of een digitale dienst aan de consument levert of zich ertoe verbindt die te leveren en de consument de handelaar persoonsgegevens verstrekt of zich ertoe verbindt die te verstrekken, behalve wanneer de door de consument verstrekte persoonsgegevens uitsluitend door de handelaar worden verwerkt om de digitale inhoud of digitale dienst te leveren overeenkomstig deze richtlijn of om de handelaar in staat te stellen te voldoen aan de wettelijke vereisten waaraan hij is onderworpen, en de handelaar die gegevens niet voor andere doeleinden verwerkt. Op grond hiervan moet de beschikbaarstelling van persoonsgegevens voor andere doeleinden zoals reclamadoeleinden worden gelijkgesteld aan een betaling met geld.
- 27 (2) Volgens overweging 16 van richtlijn (EU) 2018/1972 tot vaststelling van het Europees wetboek voor elektronische communicatie moet een dienst normaal gezien tegen vergoeding worden aangeboden om onder de definitie van elektronischecomunicatiediensten te vallen. In dit verband wordt in die overweging uiteengezet dat marktdeelnemers in de digitale economie steeds meer van oordeel zijn dat informatie over gebruikers een financiële waarde bezit. Elektronischecomunicatiediensten worden vaak aan de eindgebruiker aangeboden niet alleen in ruil voor geld, maar in toenemende mate ook, en in het bijzonder, in ruil voor de levering van persoonsgegevens of andere gegevens. Het begrip vergoeding moet daarom worden verruimd tot situaties waarin een aanbieder van diensten de eindgebruiker verzoekt persoonsgegevens in de zin van de algemene verordening gegevensbescherming te verstrekken en de eindgebruiker die gegevens, of andere gegevens, bewust op directe of indirecte wijze aan de aanbieder verstrekt.
- 28 dd) Het doel van punt 20 van bijlage I bij richtlijn 2005/29/EG pleit er eveneens voor om de verstrekking van persoonsgegevens en het verlenen van toestemming voor de verwerking ervan voor commerciële doeleinden aan te merken als „iets anders [...] betalen” in de zin van die bepaling.

- 29 (1) Richtlijn 2005/29/EG heeft onder meer tot doel een hoog niveau van bescherming van de consument tegen oneerlijke handelspraktijken te waarborgen.
- 30 (2) Aanbiedingen waarbij de ondernemer een ogenschijnlijk gratis dienst aanbiedt, zijn zeer aantrekkelijk voor de consument. In punt 20 van bijlage I bij richtlijn 2005/29/EG wordt rekening gehouden met deze bijzondere aantrekkingskracht van als gratis voorgestelde aanbiedingen en met de bijzondere risico's van misbruik als gevolg van een categorisch verbod.
- 31 (3) Indien de toegang tot op internet gebaseerde diensten niet afhankelijk wordt gesteld van de betaling van geld, maar van de verstrekking van persoonsgegevens en de toestemming om deze te verwerken, bestaat het risico dat de consument de economische waarde van zijn tegenprestatie niet inziet en dat hij de mogelijke blootstelling aan reclame als gevolg van de verstrekking van zijn gegevens verkeerd inschat.
- 32 (4) In overeenstemming hiermee stelt de Europese Commissie in haar richtsnoeren met betrekking tot de uitlegging en toepassing van richtlijn 2005/29/EG, in het kader van bijlage I, nr. 20 dat de richtlijn geldt voor alle handelspraktijken waarbij sprake is van „gratis” producten zonder dat een betaling met geld als voorwaarde voor de toepassing van de richtlijn wordt gesteld. Producten die als „gratis” worden gepresenteerd, komen met name veel voor in de onlinesector. Bij veel van dergelijke diensten worden echter persoonsgegevens van gebruikers verzameld, zoals hun identiteit en e-mailadres. Bij gegevensgestuurde praktijken is sprake van een wisselwerking tussen de EU-wetgeving inzake gegevensbescherming en richtlijn 2005/29/EG. Er is sprake van een groeiend bewustzijn van de economische waarde van informatie over de voorkeuren van consumenten, persoonsgegevens en andere door gebruikers gegenereerde inhoud. Het in de handel brengen van dergelijke producten als „gratis”, zonder de consumenten afdoende uit te leggen hoe hun voorkeuren, persoonsgegevens en door gebruikers gegenereerde inhoud zullen worden gebruikt, vormt mogelijk een inbreuk op de wetgeving inzake gegevensbescherming en kan tevens als een misleidende praktijk worden beschouwd (mededeling van de Commissie, PB C 526 van 29.12.2005, blz. 68).
- 33 III. De prejudiciële vraag betreffende de uitlegging van punt 20 van bijlage I, gelezen in samenhang met artikel 5, lid 5, van richtlijn 2005/29/EG, is relevant voor de beslissing. De appelrechter heeft geen blijk gegeven van een onjuiste rechtsopvatting door te oordelen dat de stakingsvordering die in casu aan de orde is, juridisch niet met een misleidende handelspraktijk in de zin van § 5, lid 1, UWG viel te staven.
- 34 1. In het door de appelrechter in overweging genomen vonnis heeft het Landgericht geoordeeld dat de aanduiding van verweersters dienst als „gratis” niet misleidend is in de zin van § 5, lid 1, UWG, omdat een normaal geïnformeerde en oplettende consument de vermelding „gratis” aldus opvat dat er voor hem geen betalingsverplichting ontstaat. De appelrechter heeft daaraan toegevoegd dat de

betwiste vermelding – ook rekening houdend met de concrete context van het registratiescherm – uitsluitend verwijst naar het ontbreken van tegenprestaties met negatieve vermogensgevolgen en niet van andere nadelen van welke aard dan ook, en ook als zodanig werd begrepen. De betwiste vermelding is vanuit het gezichtspunt dat de klant „met zijn gegevens” betaalt dus niet misleidend.

- 35 2. Tegen deze vaststelling is bij het beroep in *Revision* geen bezwaar gemaakt. Evenmin is er sprake van een onjuiste rechtsopvatting.

[OMISSIS]

Lagere rechters:

LG Berlin, beslissing van 16.01.2018 – 16 O 341/15 –

KG Berlin, beslissing van 20.12.2019 – 5 U 9/18 –

[OMISSIS]

Gelegaliseerd:

Wächter, rechterlijk ambtenaar

als griffier bij de griffie

van het Bundesgerichtshof